

NÂNG CAO NĂNG LỰC DẠY HỌC PHÂN HÓA CHO GIÁO VIÊN ĐÁP ỨNG CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018

Nguyễn Thị Hằng Nga⁺,
Trần Thị Thanh Huyền

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội
+ Tác giả liên hệ • Email: ngalinhduc2001@gmail.com

Article History

Received: 02/4/2020

Accepted: 21/4/2020

Published: 20/6/2020

Keywords

competence, teaching,
differentiation, general
education program.

ABSTRACT

Differentiated instruction is an approach to develop learners' competencies, yet when it comes to practice, many instructors feel confused as they are not fully aware of this method. Thus, teachers should be well provided with necessary skills and knowledge as well as receive regular training in differentiation in order to improve their capacities. In this article, the authors will present some strategies to enhance teachers' competence following 2018 General Education program. If applied creatively, the teacher's differentiated teaching competence and the effectiveness of the teaching process will constantly improve.

1. Mở đầu

Dạy học phân hóa (DHPH) là một chiến lược dạy học nhằm đáp ứng mục tiêu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đã được nghiên cứu, vận dụng ở nhiều nước trên thế giới và phát triển nhất ở Mỹ. Các nhà giáo dục học đều cho rằng, cơ sở khoa học của DHPH xuất phát từ các lý thuyết nền tảng như: *Lý thuyết vùng phát triển gần* của L.S.Vygotsky (1980); *Thuyết đa trí tuệ* của Gardner (1993) hay *Lý thuyết học tập trải nghiệm* của David A. Kolb (1984). Các lý thuyết trên đều thống nhất về sự khác biệt đa dạng của học sinh (HS) trong một lớp học. Ở Việt Nam, tư tưởng về DHPH được thể hiện từ rất sớm trong các nguyên tắc giáo dục và nguyên tắc dạy học, như: Đảm bảo sự thống nhất giữa tính vừa sức chung và tính vừa sức riêng; đảm bảo tính thống nhất giữa cá nhân và tập thể; đảm bảo tính thống nhất giữa đồng loạt và phân hóa (Đặng Thành Hưng, 1994). Tuy nhiên, việc nghiên cứu và vận dụng DHPH ở trường phổ thông còn nhiều hạn chế là do giáo viên (GV) chưa hiểu đúng bản chất DHPH cũng như biện pháp thực hiện. Do vậy, cần phải có những nghiên cứu về lý thuyết cũng như một số biện pháp rèn luyện nhằm nâng cao năng lực DHPH cho GV phổ thông.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Quan niệm về dạy học phân hóa

Theo Tomlinson (2001), DHPH là một chiến lược giảng dạy phù hợp với các nhu cầu khác biệt của từng cá nhân người học. Chiến lược DHPH đòi hỏi GV phải *làm rõ mục đích học tập bắt nguồn từ các tiêu chuẩn về nội dung, nhưng được thực hiện một cách linh hoạt để đảm bảo cho mọi HS tham gia và hiểu bài*. Tomlinson còn nhấn mạnh, trong Chương trình dạy học có thể phân hóa 3 yếu tố: phân hóa về nội dung, phân hóa về quy trình, phân hóa về sản phẩm học tập.

Tôn Thân (2006) cho rằng, DHPH là một quan điểm dạy học đòi hỏi phải tổ chức, tiến hành các hoạt động dạy học dựa trên những khác biệt của người học về năng lực, sở thích, nhu cầu, các điều kiện học tập nhằm tạo ra kết quả học tập tốt nhất, đảm bảo công bằng trong giáo dục. Nghĩa là, DHPH là một quan điểm dạy học hướng đến lấy hoạt động học của người học làm trung tâm. Do đó, hoạt động học tập phải được thực hiện trên cơ sở khai thác tốt nhất tiềm năng vốn có của người học để phát triển chính họ.

DHPH thực chất là tạo ra những khác biệt nhất định trong nội dung và phương thức hoạt động của HS bằng cách thiết kế và thực hiện quá trình dạy học theo nhiều hướng khác nhau dựa vào nhóm năng lực, hứng thú hoặc nhu cầu học tập của người học và mục tiêu giáo dục (Đặng Thành Hưng, 1994).

Có thể thấy, cùng một khái niệm "DHPH" nhưng các tác giả lại nhìn nhận dưới nhiều góc độ khác nhau (một chiến lược giảng dạy, một quan điểm dạy học hoặc thiên về kỹ thuật tiến hành). Tuy nhiên, các quan điểm đều thể hiện cái chung, cái bản chất của DHPH là dạy theo từng loại đối tượng, phù hợp với tâm - sinh lý, khả năng, nhu cầu và hứng thú của HS nhằm phát triển tối đa tiềm năng riêng vốn có của người học.

Theo đó, chúng tôi quan niệm: *DHPH là một tiếp cận dạy học mà ở đó GV phân loại đối tượng giáo dục để thiết kế và điều chỉnh quá trình dạy học cho phù hợp với từng cá nhân hoặc từng nhóm HS nhằm phát triển tối đa năng lực học tập và sở trường của mỗi em*.

2.2. Đặc trưng của dạy học phân hóa

Theo tiếp cận cấu trúc của quá trình dạy học (mục tiêu, nội dung, phương pháp, phương tiện, hình thức tổ chức, kiểm tra, đánh giá và môi trường), kết hợp tham khảo nghiên cứu của Nguyễn Đắc Thanh (2015) và một số nghiên cứu khác, chúng tôi cho rằng, DHPH có các đặc điểm như sau:

- *Trong lớp học phân hóa, HS đa dạng về trình độ nhận thức, kiểu trí tuệ, phong cách và sở thích...*: Nhiều nhà nghiên cứu tâm lý - giáo dục đưa ra nhiều thuyết để phân hóa đối tượng học như: Vygotsky (1980) với thuyết “vùng phát triển gần nhất”; Maslow với thuyết “nhu cầu”, Dewey với thuyết về “kinh nghiệm”, Anthony với thuyết về “phong cách tư duy” (Jay Gilbert, 1976); Gardner (1993) với thuyết “đa trí thông minh”. Vậy, người GV phải thiết kế các chiến lược dạy học phù hợp nhu cầu, năng lực và phong cách học khác nhau của HS trong mỗi lớp học.

- *DHPH thực hiện nhiều mục tiêu, nhiệm vụ dạy học khác nhau trong một bài học/chủ đề*: Trong lớp học phân hóa, GV phải xây dựng kế hoạch dạy học với nhiều kịch bản khác nhau, trước hết là sự đa dạng về mục tiêu, nhiệm vụ DH riêng biệt được đề ra cho các nhóm HS có trình độ nhận thức, kiểu trí thức khác nhau.

- *DHPH thực hiện nhiều nội dung trong cùng một lúc cho các nhóm HS khác nhau*: GV sẽ thiết kế nhiều nội dung học khác biệt tương ứng, đảm bảo “tính vừa sức” với các nhóm HS.

- *Trong DHPH, GV phải sử dụng nhiều phương pháp, kỹ thuật, phương tiện và hình thức tổ chức dạy học khác nhau* dựa trên những nội dung và học liệu khác nhau.

- *DHPH yêu cầu GV phải sử dụng nhiều phương pháp, hình thức kiểm tra, đánh giá*: Khi thiết kế các công cụ đánh giá, các thang đo cũng phải đa dạng và linh hoạt, để đảm bảo tính công bằng, chính xác, toàn diện.

- *DHPH phát huy được sở trường, hứng thú, năng lực của HS*: HS trong lớp học phân hóa luôn được ưu tiên lựa chọn nhiệm vụ học tập và hình thức giải quyết vấn đề; luôn được tôn trọng và bình đẳng, công bằng, dân chủ, không bị áp đặt, do đó có cơ hội phát huy tối đa tính tự giác, tích cực, độc lập, sáng tạo của bản thân.

2.3. Nâng cao năng lực dạy học phân hóa cho giáo viên

2.3.1. Năng lực dạy học phân hóa

- *Khái niệm “năng lực DHPH”*: Theo Đinh Quang Báo (2016), năng lực DHPH là một bộ phận của năng lực dạy học. Tác giả Lê Thị Thu Hương (2016) cho rằng, phát triển năng lực DHPH là một nội dung quan trọng trong đào tạo GV đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục; đồng thời, đề xuất một số năng lực cần của GV trong DHPH gồm: (1) Năng lực đánh giá và phân loại HS; (2) Năng lực thiết kế và sử dụng các nguồn học liệu trong quá trình dạy học; (3) Năng lực xây dựng nội dung DHPH; (4) Năng lực sử dụng phối hợp các phương pháp và hình thức tổ chức dạy học; (5) Năng lực quản lý lớp học và tạo lập môi trường DHPH.

Từ những quan điểm trên, chúng tôi cho rằng: *Năng lực DHPH là khả năng phân loại đối tượng giáo dục để thiết kế, tổ chức và đánh giá hiệu quả các hoạt động dạy học đáp ứng sự đa dạng về trình độ nhận thức, kiểu trí tuệ, phong cách học tập... nhằm phát triển tối đa năng lực học tập và sở trường của mỗi HS.*

- *Cấu trúc của năng lực DHPH*: Từ khái niệm năng lực, đặc trưng của DHPH, dựa trên cấu trúc của quá trình dạy học, chúng tôi xác định năng lực DHPH gồm 4 kỹ năng với 14 biểu hiện được mô tả ở bảng 1:

Bảng 1. Cấu trúc của năng lực DHPH

TT	Kỹ năng	Các biểu hiện
1	Xác định điều kiện của DHPH	1) Phân tích yêu cầu của bài học/chủ đề; 2) Tìm hiểu HS để lập hồ sơ học tập; 3) Phân tích cơ sở vật chất, điều kiện để tổ chức DHPH.
2	Lập kế hoạch DHPH	4) Xác định được mục tiêu DHPH; 5) Xây dựng được các nội dung DHPH; 6) Xác định được phương pháp/kỹ thuật và hình thức tổ chức dạy học phù hợp với các nội dung và đối tượng HS; 7) Lựa chọn học liệu và thiết kế các nhiệm vụ học tập phù hợp với các nhóm đối tượng HS; 8) Thiết kế các công cụ kiểm tra, đánh giá HS phù hợp với các nhóm đối tượng HS.
3	Tổ chức các hoạt động DHPH	9) Sử dụng hiệu quả các phương pháp/kỹ thuật, hình thức dạy học phù hợp với các nhiệm vụ học tập để tổ chức cho HS hoạt động học; 10) Theo dõi, hỗ trợ HS kịp thời; 11) Tổ chức HS báo cáo sản phẩm học tập; 12) Sử dụng các công cụ đánh giá kết quả học tập của các nhóm đối tượng HS.

4	Tự đánh giá và điều chỉnh	13) Phân tích kết quả và mức độ đạt được của HS sau các hoạt động học tập; 14) Suy ngẫm và điều chỉnh để hoàn thiện các kỹ năng DPHP.
---	---------------------------	--

2.3.2. Biện pháp nâng cao năng lực dạy học phân hóa

2.3.2.1. Thường xuyên rèn luyện các kỹ năng cần đối với giáo viên trong dạy học phân hóa

Năng lực DPHP của GV được phát triển thông qua việc thường xuyên rèn luyện 4 kỹ năng ở bảng 1. Việc tổ chức rèn luyện các kỹ năng này được cụ thể hóa như sau:

- *Kỹ năng xác định điều kiện của DPHP:*

+ *Xác định yêu cầu của bài học/chủ đề:* Xác định vị trí bài học/chủ đề trong chương trình môn học; xác định chuẩn kiến thức kỹ năng, yêu cầu cần đạt.

+ *Tìm hiểu HS để lập hồ sơ học tập:*

* *Để tìm hiểu HS, GV cần thực hiện 2 nội dung sau:* Xác định các tiêu chí cần tìm hiểu, đánh giá, gồm: kiến thức nền, trình độ nhận thức, kiểu trí tuệ, PCHT...; Thiết kế và sử dụng công cụ tìm hiểu, đánh giá, phân hóa HS.

Sử dụng bài kiểm tra đầu vào để đánh giá “mức độ nhận thức” và “kiến thức nền” của HS. Bài kiểm tra được thiết kế với 4 mức độ nhận thức, từ mức nhận biết → thông hiểu → vận dụng thấp → vận dụng cao; và từ kết quả của bài kiểm tra, GV phân hóa HS thành 3 nhóm: (1) khá, giỏi; (2) trung bình; (3) yếu, kém.

Sử dụng bộ câu hỏi VARK để tìm hiểu PCHT của HS. Trong đó: *V (Visual) - PCHT kiểu thị giác:* là những HS có khả năng học tập tốt thông qua kênh hình (tranh ảnh, video, sơ đồ, biểu bảng... điệu bộ, cử chỉ của người khác); *A (Auditory) - PCHT kiểu thính giác:* là những HS có khả năng học tốt nhất bằng cách lắng nghe như thuyết trình, giảng giải, nghe kể chuyện,... nhạy cảm với giọng nói, ngữ điệu; *R (Reading/Writing) - PCHT kiểu đọc, viết:* là những HS có khả năng học tốt nhất dưới dạng chữ viết: sách, báo, truyện, tạp chí,... ghi chép lại các thông tin cần thiết để hiểu sâu hơn; *K (Kinesthetic) - PCHT kiểu vận động:* là những HS có khả năng học tốt nhất khi được vận động như: nhảy, múa, chơi thể thao, đóng kịch, sử dụng cử chỉ, điệu bộ, thực hành thí nghiệm,...

Sử dụng bộ câu hỏi trắc nghiệm đa trí tuệ để tìm hiểu kiểu “trí tuệ nổi trội của HS”. Theo cách phân loại của Gardner (1993), mỗi HS sẽ có ít nhất 1 trong 8 kiểu trí tuệ sau: trí tuệ ngôn ngữ, trí tuệ âm nhạc, trí tuệ logic - toán, trí tuệ không gian, trí tuệ hình thể - vận động, trí tuệ giao tiếp, trí tuệ nội tâm, trí tuệ tự nhiên học.

* *Để lập hồ sơ học tập, GV thực hiện 2 công việc:* Xây dựng cấu trúc hồ sơ học tập (thông tin cá nhân/gia đình, kết quả học tập, phong cách học tập, sản phẩm học tập... của HS); Viết hồ sơ học tập (tất cả những thông tin về HS đã thu thập được công bố cho người học và nhập vào các mục trong hồ sơ học tập).

+ *Phân tích cơ sở vật chất, điều kiện cần thiết để tổ chức DPHP:* GV cần khảo sát, phân tích đánh giá điều kiện vật chất, thiết bị kỹ thuật của nhà trường làm cơ sở lựa chọn hình thức DPHP.

- *Kỹ năng lập kế hoạch dạy học:*

+ *Xác định mục tiêu:* Phân tích cấu trúc nội dung bài học/chủ đề, căn cứ vào yêu cầu cần đạt của chương trình, hồ sơ học tập của HS, xác định các mục tiêu DPHP.

+ *Thiết kế các hoạt động học:* Căn cứ vào mục tiêu DPHP, năng lực học tập của HS hoặc hứng thú, sở trường, phong cách học tập, nhịp độ học tập, giải quyết vấn đề của HS, GV thiết kế các hoạt động học khác nhau về nội dung, nhiệm vụ, phương tiện/học liệu, cách thức thực hiện... để giao cho các nhóm HS phù hợp thực hiện.

- *Kỹ năng tổ chức các hoạt động DPHP:* Quá trình tổ chức DPHP được chúng tôi khái quát ở bảng 2.

Bảng 2. Quy trình tổ chức DPHP

Bước	Hoạt động dạy học	
	GV	HS
1. Giới thiệu bài học và các hoạt động học tập	Giới thiệu mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung chính của bài học và các hoạt động học tập	Tìm hiểu mục tiêu, yêu cầu cần đạt, nội dung chính của bài học và các hoạt động học tập
2. Giao nhiệm vụ học tập phù hợp với từng nhóm HS	Giao nhiệm vụ học tập phù hợp cho từng HS hoặc tổ chức cho HS tự nhận nhiệm vụ	Tiếp nhận/lựa chọn nhiệm vụ học tập phù hợp với trình độ nhận thức, phong cách học tập...
3. Hỗ trợ HS thực hiện các hoạt động học tập	Quan sát, hỗ trợ HS thông qua các câu hỏi gợi ý	Sử dụng các thao tác tư duy, năng lực cá nhân, sở trường để thực hiện nhiệm vụ học tập
4. Tổ chức đánh giá và kết luận	Tổ chức cho HS tự đánh giá sản phẩm học tập: Đánh giá, kết luận hoạt động của các nhóm HS	Báo cáo sản phẩm học tập, tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau dựa trên tiêu chí của GV đưa ra

- *Kỹ năng tự đánh giá và điều chỉnh:*

Suy ngẫm lại quá trình thực hiện, xem xét mức độ đạt được của quá trình DHPH để rút kinh nghiệm, cải tiến để nâng cao hiệu quả dạy học.

2.3.2.2. *Thiết kế học liệu dạy học phù hợp với trình độ, phong cách học... đa dạng của học sinh*

Học liệu dạy học có thể là hệ thống câu hỏi, bài tập, sơ đồ, bảng biểu... dưới dạng kênh hình, kênh chữ được GV thiết kế, lựa chọn và sử dụng trong dạy học. Trong DHPH, cùng một vai trò là cung cấp thông tin, yêu cầu thực hiện nhiệm vụ... về một nội dung học nhưng mỗi nhóm học liệu được thiết kế thành các mức độ/độ khó khác nhau để triển khai trên nhiều đối tượng HS diễn ra trong cùng một thời điểm.

Mỗi nội dung học tập, GV có thể thiết kế học liệu dạy học tương ứng với các mức độ/độ khó khác nhau. Nếu coi mỗi học liệu có một tọa độ xác định trên hệ trục tọa độ với trục tung là mức độ khó, trục hoành là độ quen thuộc thì từ một học liệu cụ thể, GV có thể phát triển học liệu đó theo trục tung để làm thay đổi độ khó hoặc có thể phát triển theo trục hoành để có số lượng học liệu cùng mức độ dùng cho các mục đích dạy học khác nhau (như: ôn tập, kiểm tra đánh giá...). Ví dụ: từ học liệu được thiết kế cho nhóm HS có trình độ/nhịp độ nhận thức trung bình, GV có thể tăng độ khó (phát triển trục tung) bằng cách mã hóa thông tin ở dạng "tiềm ẩn", tạo bối cảnh phức tạp,... hoặc đơn giản hóa thông tin, giảm yêu cầu, nhiệm vụ học tập để dùng cho nhóm đối tượng HS khá, giỏi và nhóm đối tượng HS yếu, kém.

2.3.2.3. *Lựa chọn và sử dụng linh hoạt các phương pháp/kỹ thuật dạy học trong dạy học phân hóa*

Lựa chọn và sử dụng phương pháp/kỹ thuật dạy học hợp lý là yếu tố quan trọng quyết định hiệu quả của dạy học nói chung, DHPH nói riêng. Các học liệu dạy học dù được thiết kế công phu, khoa học nhưng nếu lựa chọn và sử dụng phương pháp/kỹ thuật dạy học không hợp lý sẽ làm mất đi giá trị của các học liệu đó. Trong DHPH, có thể sử dụng một số phương pháp/kỹ thuật dạy học đặc trưng sau:

- *Dạy học theo hợp đồng:*

Giai đoạn 1. Chuẩn bị: + *Bước 1. Xem xét các yếu tố cần thiết để học theo hợp đồng.* Ở bước này gồm các nội dung: (1) Lựa chọn nội dung học tập phù hợp; (2) Xác định thời gian; (3) Xây dựng tài liệu; + *Bước 2. Thiết kế các dạng bài tập và nhiệm vụ học theo hợp đồng.* Bài tập cần phải đa dạng để mọi HS có thể tiếp cận và thực hiện và các nhiệm vụ, gồm nhiệm vụ bắt buộc và nhiệm vụ tự chọn; + *Bước 3. Thiết kế văn bản hợp đồng.* Văn bản hợp đồng bao gồm: nội dung mô tả nhiệm vụ cần thực hiện, phần hướng dẫn thực hiện, phần tự đánh giá những hoạt động HS đã hoàn thành và kết quả.

Giai đoạn 2. Tổ chức cho HS học theo hợp đồng: + *Bước 1. Giới thiệu bài học, giới thiệu hợp đồng;* + *Bước 2. Tổ chức cho HS kí kết và thực hiện hợp đồng;* + *Bước 3. HS làm việc cá nhân hoặc theo nhóm để thực các bài tập, nhiệm vụ trong hợp đồng;* + *Bước 4. Tổ chức cho HS trao đổi/chia sẻ/đánh giá kết quả học tập.*

- *Dạy học theo trạm:*

Quy trình dạy học theo trạm trong DHPH được thực hiện theo 2 giai đoạn cụ thể như sau (*hình 1*):

Giai đoạn 1. Chuẩn bị

Bước 1. Lựa chọn nội dung hệ thống trạm học tập. Mỗi hệ thống trạm gồm các trạm học tập, nhiệm vụ ở các trạm học tập độc lập với nhau. Nội dung hệ thống trạm có thể là kiến thức của một bài học hoặc một phần kiến thức xác định.

Bước 2. Xây dựng nội dung các trạm

* *Xác định mục tiêu, nhiệm vụ học tập ở mỗi trạm.* Có thể thực hiện phân hóa bằng cách xây dựng những nhiệm vụ tự chọn với mức độ khó dễ khác nhau theo *bảng 3*.

Hình 1. Chu trình dạy học theo trạm

Bảng 3. Nhiệm vụ học tập ở mỗi trạm

Nhiệm vụ		Phiếu học tập	Phương tiện hỗ trợ
1. Quan sát và phân tích kênh hình	4. Giải bài tập		
2. Tiến hành thí nghiệm	5. Đọc các nguồn thông tin		
3. Giải thích hiện tượng	6.....		

* *Mỗi phiếu học tập có cấu trúc gồm:* (1) Họ tên HS/Nhóm học tập; (2) Tên nhiệm vụ; (3) Thời gian thực hiện; (4) Lệnh/ yêu cầu/hướng dẫn thực hiện. HS có thể làm việc cá nhân, theo cặp hoặc theo nhóm để thực hiện các nhiệm vụ học tập khác nhau trong mỗi phiếu học tập ở các trạm. Các nhiệm vụ học tập ở mỗi trạm cần có tính tương đối độc lập với nhau để HS có thể bắt đầu từ một trạm bất kỳ.

* *Phương tiện hỗ trợ* có thể là vật tượng trưng/vật thật, các dụng cụ thí nghiệm, video, tranh ảnh... có vai trò chứa đựng, truyền tải thông tin mà thông qua các thao tác tư duy người học khám phá, xác định được nội dung kiến thức cần để thực hiện các nhiệm vụ học tập.

Giai đoạn 2. Tổ chức dạy học theo trạm, gồm 4 bước:

Bước 1. Chuẩn bị nguyên vật liệu cho từng trạm

Bước 2. Thống nhất nội quy làm việc theo trạm với HS

Bước 3. HS tiến hành các nhiệm vụ học tập trong từng trạm

Bước 4. Tiến hành đánh giá và tổng kết khi HS hoàn thành hết các nhiệm vụ tại các trạm.

- *Dạy học theo góc:* Quy trình dạy học theo góc trong DPHP được thực hiện theo 2 giai đoạn cụ thể như sau:

Giai đoạn 1. Chuẩn bị

Bước 1. Xem xét các yếu tố cần thiết để học theo góc đạt hiệu quả, gồm các nội dung sau: (1) Lựa chọn nội dung bài học phù hợp; (2) Xác định thời gian học tập; (3) Xác định sĩ số HS với không gian lớp học.

Bước 2. Xác định nhiệm vụ và hoạt động cụ thể cho từng góc, với các nội dung: (1) Đặt tên góc sao cho thể hiện rõ đặc thù của hoạt động học tập ở mỗi góc và hấp dẫn với HS; (2) Thiết kế nhiệm vụ ở mỗi góc, quy định thời gian tối đa cho hoạt động ở mỗi góc và các cách hướng dẫn để HS chọn góc, luân chuyển góc cho hiệu quả; (3) Biên soạn phiếu học tập, văn bản hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ, bản hướng dẫn tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng, đáp án, phiếu hỗ trợ học tập ở các mức độ khác nhau.

Giai đoạn 2. Tổ chức cho HS học theo góc

Bước 1. Sắp xếp không gian lớp học. GV bố trí góc/khu vực học tập phù hợp với nhiệm vụ, hoạt động học tập và phù hợp với không gian lớp học.

Bước 2. Giới thiệu bài học/nội dung học tập và các góc học tập. Bước này gồm các nội dung: (1) GV giới thiệu tên bài học/nội dung học tập; (2) Xác định tên, vị trí các góc và nhiệm vụ mỗi góc; (3) HS chọn góc xuất phát, GV có thể điều chỉnh nếu có quá nhiều HS cùng chọn một góc và giới thiệu sơ đồ luân chuyển các góc để tránh lộn xộn.

Bước 3. Tổ chức cho HS học tập tại các góc. Ở mỗi góc, HS có thể làm việc cá nhân, cặp hay nhóm nhỏ tại mỗi góc theo yêu cầu của hoạt động.

Bước 4. Tổ chức cho HS trao đổi và đánh giá kết quả học tập.

3. Kết luận

DPHP đáp ứng được sở trường, nhu cầu, trình độ, phong cách học... khác nhau của tất cả HS trong một lớp học, do đó đây là con đường tốt nhất để đào tạo theo hướng tiếp cận và phát triển năng lực người học. Vận dụng DPHP một cách sáng tạo, GV sẽ thiết kế được các hoạt động học tập theo định hướng phân hóa, lựa chọn các phương pháp và hình thức DPHP, qua đó năng lực DPHP của GV và hiệu quả quá trình dạy học không ngừng được nâng cao. Tuy nhiên, do khuôn khổ của bài báo có hạn, nghiên cứu này chưa đề cập những chỉ báo/chỉ số hành vi để lượng hóa về mức độ đạt được của mỗi kỹ năng thành phần để đánh giá và tự đánh giá năng lực DPHP của GV. Vấn đề này sẽ tiếp tục nghiên cứu dựa trên kết quả nghiên cứu của bài viết này.

Lời cảm ơn: Bài báo này là kết quả nghiên cứu của đề tài “Một số biện pháp nâng cao năng lực dạy học phân hóa cho giáo viên trong dạy học Sinh học ở trường phổ thông nhằm đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông 2018”, mã số SPHN19-06 TT, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

Tài liệu tham khảo

- Đặng Thành Hưng (1994). *Những vấn đề về phương pháp luận của giờ học phân hóa theo nhịp độ ở bậc tiểu học*. Tạp chí Nghiên cứu giáo dục, số 4, tr 6-8.
- Đình Quang Báo (chủ biên, 2016). *Chương trình đào tạo giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông*. NXB Đại học Sư phạm.
- Gander, H. (1993). *Multiple intelligences: The theory in practice*. New York, Basic Book.
- Jay Gilbert (1976). *Contract learning*. *Alternative Higher Education*, 1(1), 25-32.
- Kolb D. A (2005). *The Kolb Learning Styles Inventory*. HayGroup.
- Lê Thị Thu Hương (2016). *Phát triển năng lực dạy học phân hóa - Nội dung quan trọng trong đào tạo giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục*. Tạp chí Giáo dục, số 377, tr 13-15; 32.
- Nguyễn Đắc Thanh (2015). *Tính chất của dạy học phân hóa theo tiếp cận cấu trúc quá trình dạy học*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 12, tr 93-95.
- Tomlinson, C. A (2001). *How to differentiate instruction in mixed-ability classrooms*. ASCD.
- Tôn Thân (2006). *Một số giải pháp thực hiện chương trình giáo dục phổ thông theo định hướng phân hóa (Báo cáo tổng kết đề tài)*. Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục, tr 18-20.
- Vygotsky, L.S. (1980). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press, tr 20 -30.